

2022RGW46

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Vaststelling gebiedsspecifiek OCB-beleid Kromme Rijnstreek	TELEFOONNUMMER	+31622224237
DATUM	25-01-2022	E-MAILADRES	harry.van.den.oever@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	8240456B	DOMEIN/OPGAVE	LLO
VAN	Harry van den Oever	TEAM	WEB
NUMMER PS	PS2022RGW	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom
COMMISSIE	Ruimte, Groen en Water/Wonen		
BIJLAGEN	1. Handelingskader voor het omgaan met organochloorbestrijdingsmiddelen in de bodem van de Kromme Rijnstreek		

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

De bodem van (voormalige) boomgaarden in de Kromme Rijnstreek is in de vorige eeuw diffuus verontreinigd geraakt met DDT en DDE, veroorzaakt door jarenlang gebruik van organochloorbestrijdingsmiddelen (OCB). Doordat de landelijke bodemnormen voor deze stoffen worden overschreden en er sprake zou kunnen zijn van *ecologische* risico's leidt dit tot stagnatie in o.a. verkoop, herinrichting, ontwikkeling en grondverzet. Hoewel de normen voor deze stoffen worden overschreden is uit nader onderzoek echter gebleken dat er in praktijk geen risico's zijn, dit geldt voor alle functies (industrie, wonen, landbouw, natuur etc.). De Wet bodembescherming staat toe dat in dit soort situaties dan (gebiedsgericht en) gemotiveerd van sanerende maatregelen mag worden afgezien.

Wij hebben samen met de andere betrokken partijen in de Kromme Rijnstreek (de gemeenten Bunnik, Houten en Wijk bij Duurstede) besloten om hiertoe gezamenlijk gebiedsspecifiek beleid op te stellen. Hiertoe is een beleidsstuk (handelingskader) opgeleverd, dat door ons als bevoegd gezag Wet bodembescherming is vastgesteld. Vervolgens kan het beleid worden geïmplementeerd. Na inwerkingtreding van de Omgevingswet gaat de bevoegdheid tot beoordeling van dit soort verontreinigingen over naar gemeenten en kunnen gemeenten als bevoegd gezag zelf nadere invulling geven aan de aanpak van (diffuse) bodemverontreinigingen; zij kunnen de in dit document beschreven aanpak direct overnemen in hun Omgevingsplan.

De kern van het beleid houdt in dat (sterk) met OCB verontreinigde grond binnen het onderzoeksperceel mag worden verspreid, sanerende handelingen zijn niet noodzakelijk. Wanneer overtollige grond wordt afgevoerd, mag dit binnen het gebied alleen op een ander (voormalig) boomgaardperceel worden hergebruikt.

Inleiding:

DDT en DDE zijn stoffen die behoren tot de organochloorbestrijdingsmiddelen, kortweg OCB. Uit interpretatie van bodemonderzoeksresultaten en (standaard) risicoanalyse volgt dat de mate van verontreiniging schommelt rond het omslagpunt van aanvaardbaar/onaanvaardbaar ecologisch risico. Dit geldt voor het gebruik als landbouwgrond en in sterkere mate voor de gebruiksfunctie natuur.

Delen van de Kromme Rijnstreek liggen in dynamisch gebied; er zijn plannen voor zowel natuurontwikkeling als woningbouw. De verontreinigde (voormalige) boomgaarden zijn belemmerend voor de gebiedsontwikkelingen in die zin dat zij zorgen voor vertraging en kostenverhoging door bodemsaneringen (kostenindicatie circa €125.000 - €400.000 per hectare). Geschat wordt dat circa 3500 ha aan (voormalige) boomgaarden in de Kromme Rijnstreek aanwezig is.

Toelichting:

Met de beschikbare systematiek van risicobeoordeling is het niet mogelijk om mee te nemen dat grote delen van een gebied integraal verontreinigd zijn en dat een individuele sanering op gebiedsniveau weinig tot geen effect heeft op het wegnemen van de (vermeende) ecologische risico's. Het integraal wegnemen van een eventueel negatief effect binnen de Kromme Rijnstreek is, vanwege de schaalgrootte van de verontreiniging, zowel maatschappelijk als financieel dan ook niet haalbaar. Bovendien is de milieuschade door actieve saneringsmaatregelen mogelijk groter dan de milieuwinst, bijvoorbeeld (tijdelijke) schade aan het ecosysteem door grondverzet (vernietiging van de begroeiing, structuurbederf en verstoring van het bodemprofiel), extra uitstoot van stikstof en CO₂.

Een aanpak volgens de vigerende Wet bodembescherming (Wbb) en Besluit bodemkwaliteit (Bbk) sluit dus niet goed aan op het grote aantal verontreinigde boomgaardpercelen. Zo wordt soms de keuze gemaakt om een verontreinigde boomgaard te saneren (ontgraven en afvoeren grond) terwijl, kijkend naar het gehele gebied, onderbouwd kan worden dat dit in de meeste gevallen niet nodig is. De situatie vraagt dus om gebiedsspecifiek beleid. Uit navraag bij Provincie Gelderland blijkt dat in de Betuwe een vergelijkbare problematiek aanwezig is, maar dat tot dusverre op perceelsniveau besloten is hoe te handelen. Er is derhalve nog niet eerder lokaal OCB-beleid opgesteld voor grootschalige fruitteelt-gebieden.

Voortschrijdend inzicht in de ecologische risico's van organochloorbestrijdingsmiddelen in de Kromme Rijnstreek en de (potentiële) saneringskosten daarvan, hebben geleid tot een actieve houding. Wij hebben samen met de gemeenten Wijk bij Duurstede, Houten en Bunnik, onder begeleiding van RUD Utrecht en de ODRU, nauw samengewerkt bij de totstandkoming van een handelingskader. Het opgestelde handelingskader omschrijft het regionale beleid waarmee de overheden binnen de Kromme Rijnstreek de problematiek van de met OCB verontreinigde boomgaarden aanpakken.

Essentie beleid/handelingskader:

- Omgaan met de (ecologische) risico's van organochloorbestrijdingsmiddelen in de bodem van de Kromme Rijnstreek (gemeenten Wijk bij Duurstede, Houten en Bunnik);
- Uitvoeren van de afspraken m.b.t. het ontwikkelen van een duurzaam en efficiënt beheer van bodem en ondergrond in het vigerende bodemconvenant (2016-2020, Rijk, IPO, VNG en UvW);
- Op een kosteneffectieve en doelgerichte manier aanpakken van deze opgave;
- Nadere invulling geven aan de wettelijke kaders van de Wbb ten aanzien van OCB en de in voorbereiding zijnde Omgevingswet;
- D.m.v. gebiedsgerichte samenwerking invulling geven aan toekomstgericht beleid.

De kern van het beleid houdt in dat (sterk) met OCB verontreinigde grond binnen het onderzoeksperceel mag worden verspreid, sanerende handelingen zijn niet noodzakelijk. Wanneer overtollige grond wordt afgevoerd, mag dit binnen het gebied alleen op een ander (voormalig) boomgaardperceel worden hergebruikt.

Financiële consequenties:

Implementatie van dit gebiedsspecifieke beleid zorgt niet voor (extra) kosten. Op de lange termijn wordt met dit beleid juist een kostenbesparing t.o.v. het huidige beleid bereikt (geen of in ieder geval minder kosten voor bodemsanering bij (her)ontwikkeling van percelen in dit gebied).

Vervolprocedure / voortgang:

De betrokken partijen in de Kromme Rijnstreek (naast Provincie Utrecht zijn dit de gemeenten Bunnik, Houten en Wijk bij Duurstede) hebben ambtelijk overeenstemming bereikt over dit beleid en dit vastgelegd in een handelingskader. Dit handelingskader is door ons onder de Wbb vastgesteld, het beleid kan worden geïmplementeerd.

Na inwerkingtreding van de Omgevingswet kunnen gemeenten als bevoegd gezag zelf nadere invulling geven aan de aanpak van (diffuse) bodemverontreinigingen; zij kunnen de in dit document beschreven aanpak direct overnemen in hun Omgevingsplan.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen